

Tuloksia asukaskyselystä Sääksvuoren alueen asukkaille L&T Teollisuuspalvelut Oy:n toiminnan vaikutuksista

Taustaa

L&T Teollisuuspalvelut Oy:n vaarallisten jätteiden käsittelylaitos sijaitsee Jyväskylässä, Sääksvuoren alueella.

Alueen asukkaita on tullut vuosittain (ainakin vuodesta 2006 lähtien) useita ilmoituksia hajuhaitoista ja tehdas on pyrkinyt hajuhaittoja poistamaan, mutta hajuhaittoista tulee edelleen jatkuvasti ilmoituksia.

Laitos on teettänyt hajututkimuksen Ramboll Oy:ltä 20.9.2022 (yksi päivä hajukaasumittaus ja ympäristöilman hajuhavainnointi 38 paikkaa). Mittaustulosten mukaan hajua ei juuri esiintynyt ja jos esiintyi, aivan lähellä laitosta.

Asukkaiden valitukset eivät kuitenkaan tue tätä tulosta. Tarpeena nähtiin tehdä uusi hajututkimus asukaskyselynä (kvantitatiivinen tutkimus).

Keski-Suomen ELY-keskus, ympäristöyksikkö teki keväällä 2025 asukaskyselyn L&T:n laitosalueen lähiasukkaille.

Asukaskysely toteutettiin postinumero jakeluna erikseen toimitetun katulistausten mukaan postinumerolle 40530 niin, että tiedote kyselystä jaettiin yhteensä 438 talouteen. Lähetetyssä tiedotteessa oli QR-koodi, jonka kautta kyselyn pääsi täyttämään.

Lisäksi kysely lähetettiin Sääksvuoren ja Sarvivuoren alueiden suljettuun Facebook-ryhmiin. Kyselystä oli postaukset myös Keski-Suomen ELY-keskuksen sometileillä (linkkari, fb, ig) ja uutinen, sekä tiedote nettisivuilla.

Vastausaika oli 28.4 – 28.5. välisen ajan. **Vastauksia saatiin 133 kappaletta.**

Kyselyn tuloksia

Vastanneista lähes kaikki asuivat alueella vakituisesti. Suurin osa vastanneista asui alle kilometrin etäisyydellä laitoksesta. Eniten vastauksia saatiin 300 m – 1 km etäisyydellä asuvilta.

Kyselyssä tiedusteltiin, ovatko vastaajat havainneet L&T:n laitokselta tulevaa *häiritsevää hajua, melua tai jotain muuta häiritsevää*. Lisäksi pyydettiin ilmoittamaan, mikäli ei ole havainnut mitään häiritsevää.

Tähän vastauksia saatiin 107 kpl ja näistä häiritsevää hajua olivat kokeneet 80 % vastanneista. 6 % on kokenut meluhaittaa, jotain muuta häiritsevää oli kokenut 4 % vastanneista. 20 % vastanneista ei ollut kokenut mitään häiritsevää.

Haju

Haju-osiossa vastanneista (105 vastausta) suurin osuus koki hajusta haittaa joitakin kertoja kuukaudessa (38 vastaajaa eli 29 %). 19 vastaajaa (14 %), koki haittaa harvemmin kuin kerran kuukaudessa. Saman verran vastaajista koki haittaa 2-3 päivänä viikossa.

Häiritsevää hajuhaittaa koettiin ympäri vuoden (vuodenajalla ei juuri merkitystä). Hiukan enemmän haittaa koettiin keväällä ja kesällä, joka ehkä johtuu siitä, että ihmiset ovat lomalla ja enemmän ulkona pihallaan.

Vuorokauden aika, jona hajuhaittaa koettiin, vastasi 98 vastaajaa. Eniten hajuhaittaa koettiin olevan päivisin (41 %). Hajuhaittaa koettiin aamuisin ja päivisin lähes yhtä paljon.

eli (29 % aamuisin ja 21 % iltaisin). Kaikkina vuorokauden aikoina koki haittaa yli neljäsosa vastanneista eli 26 %. Öisin koettu haitta yhden vastaajan osalta oli mielenkiintoinen. Oliko hajua kenties tullut sisälle saakka vai voisiko vastaaja tehdä esim. vuorotyötä?

17 vastauksen mukaan tarkkoja kellonaikoja hajun kokemiselle ei varsinaisesti osattu sanoa. Kuitenkin hajua koettiin yleisesti laitoksen normaalina toiminta-aikana klo 7 -18 välisenä aikana. Yksi ilmoitti, että hajua on tuntunut ajoittain myös Sääksvuoressa, ylhäällä ja Aapistien koulun ja päiväkodin alueella asti. Yhden ilmoittajan mukaan haju on levinnyt myös Keljonkankaan asuinalueelle.

Hajun kestoon kerralla vastasi 91 vastaajaa. Enemmistö vastaajista koki häiritsevän hajun kestävän muutamia tunteja kerrallaan. Missä haju koettiin häiritsevämpänä, vastasi 105 ja näistä suurin osa (72 %) koki hajun olevan häiritsevintä ulkona. Hajun häiritsevyyteen vastasi saman verran vastaajia. Suurin osa vastaajista piti hajua häiritsevänä (32 %), mutta myös erittäin häiritsevänä hajua piti iso osa vastanneista (25 %).

Säätilan vaikutuksesta hajun kokemiseen vastasi 30 vastaajaa. Koska suurin osa oli ohittanut kysymyksen ja vastanneissakin suuri osa oli sitä mieltä, ettei säätilalla ollut merkitystä, on johtopäätös tämän osalta, ettei säätilalla ole suurta merkitystä mutta matalapaineella, kylmällä säällä ja tuulensuunnalla on vaikutusta hajuhaitan kokemiseen.

Hajuhaitta-alueen ilmoitti 67 vastaajaa. Eniten vastauksia tuli Sääksvuorentien osalta, sitten Saniaistie ja Teljintien alueelle. Myös Holkkitie ja Säppitie ilmoitettiin. Laitoksen läheisyys ilmoitettiin useasti. Säynätsalontien ja Sääksvuorentien alue oli myös ilmoitettu olevan hajuhaitta-alueita.

Hajua kuvaili 85 vastaajaa. Tässä pistävä haju oli yleisin kuvaus. Sitten kuvailtiin hajun olevan epämiellyttävää, kemiallista hajua, rikinomaista, jäteöljyistä, tunkkaisen imelää hajua, liuotinmaista, epäterveellistä, viemärimäistä hajua, oksettavaa, kananmunamainen rikin haju, antibioottimaista, myrkyllistä, tunkkaista hajua.

Hajun aiheuttamaan haittaan oli vastannut 102. Suurin osa vastanneista koki asuinviihtyvyyden huonontuneen hajun takia. Seuraavaksi eniten hajusta koettiin ärtymystä. Osa vastanneista koki huolta, pelkoa ja ahdistusta mitä haju aiheuttaa ympäristöön ja vesistöön tai terveyteen.

Kommentteja, mitä vastaajat kertoivat hajuhaitoista olivat ihmettely, miten tällainen toiminta ja asuinalue voivat olla näin lähekkäin. Ilmoitettiin, etteivät tällaiset hajut kuulu asuinalueelle. Yhden mielestä hajuhaitat olivat vähentyneet pahimmista ajoista (Mara-Oil). Kolmen vastaajan mielestä hajua on esiintynyt kuitenkin nyt useammin kuin aikaisempina vuosina. Kolmen mielestä toiminta ei ole häiritsevää. Muutamat ihmettelivät miten hajuhaitalle ei ole tehty mitään, sillä ympäristölupa ei hajua salli. Kaksi ilmoitti, että haju haittaa astmaa sairastavia ja aiheuttaa silmäoireita. Lasten puolesta oltiin myös huolissaan. Toivottiin asiaan selvyyttä ja osa piti Facebook-keskustelua aiheesta raskaana.

Melu

Melu-osioon oli vastannut vain 5-6 vastaajaa. Vastanneista päivittäin ei ollut kukaan kokenut meluhaittaa. Yksi vastaaja oli kokenut haittaa 2-3 päivänä viikossa, yksi kerran

viikossa ja yksi joitakin kertoja kuukaudessa, sekä yksi kerran kuukaudessa. Näitä harvemmin oli meluhaittaa kokenut kaksi vastaajaa.

Meluhaittaa oli kokenut päivisin neljä vastaajaa, aamuisin kaksi ja yksi iltaisin. Kaikkina vuorokauden aikoina ei ollut kukaan kokenut meluhaittaa. Meluhaitan kesto oli muutamia minuutteja kahden vastaajan osalta, tunnin kahden vastaajan osalta ja muutamia tunteja kahden vastaajan osalta. Melu koettiin häiritsevämpänä ulkona neljän vastaajan mielestä ja kahden vastaajan mielestä vaihtelevasti sisällä tai ulkona. Melua lievästi häiritsevästä piti viisi vastaajaa ja yhden vastaajan mielestä häiritsevyys vaihteli. Häiritsevästä tai erittäin häiritsevästä ei pitänyt kukaan.

Melun haitta-alueen kuvasi neljä vastaajaa. Holkkitie vastasi yksi, Sääksvuorentie ja Saniaistien alueen vastasi yksi, Saniaistien alueen yksi ja Sarvivuoren alaosan alueen yksi.

Häiritsevää melua kuvailtiin neljän vastaajan mukaan kolinana ja raahaavana. Kaksi kuvaili paukkeena ja yksi kohinana.

Yhteenvedon meluhaitan kokemuksista voidaan vastanneiden (5-6 vastausta) ja kysymyksen ohittaneiden (128 -129 vastaajaa ohitti kysymyksen) vastaajien tarkastelun perusteella sanoa, että melu ei ole suuri häiritsevyyttä aiheuttava tekijä laitoksen toiminnassa.

Jotakin muuta häiritsevää

Jotain muuta häiritsevää osioon vastasi 5 vastaajaa. Tähän yksi ilmoitti jäteautoliikenteen olevan häiritsevää. Kolmen huolena oli Sääksvuorentien ojan vesi, joka näyttää likaantuneelta ja mustalta. Mietitytti, onko ojavettä tutkittu. Näitä häiritseviä seikkoja koki päivittäin kaksi, yksi koki 2-3 päivänä viikossa, joitakin kertoja kuukaudessa koki yksi ja tätä harvemmin yksi.

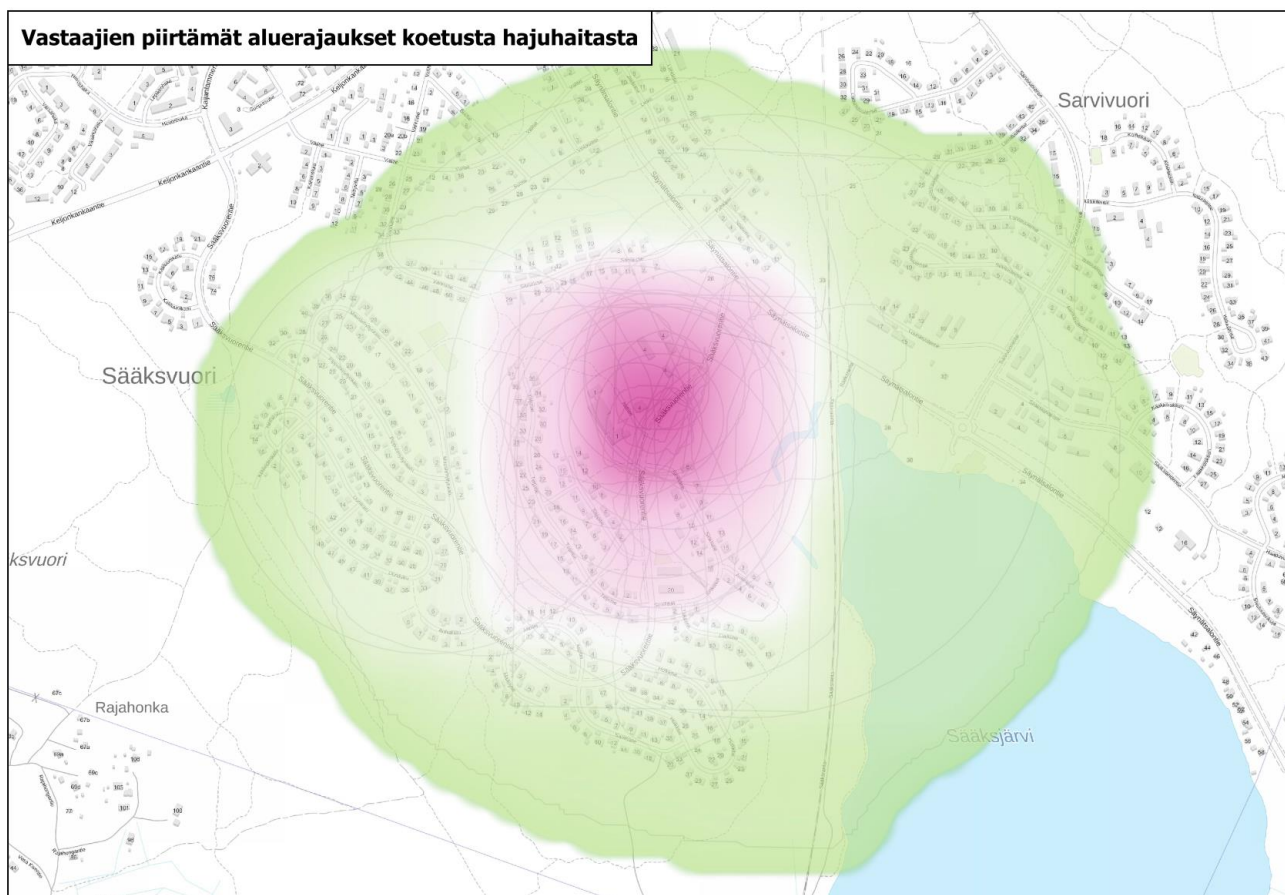
Muun häiriön osalta koettiin neljän osalta, että toiminta aiheuttaa asuinviihtyvyyden huononemista. Yksi vastaaja ilmoitti kokeneensa terveyshaittoja ja kolme ilmoitti kokeneensa muuta haittaa, joita olivat: aamuruuhka, huoli päästöistä maaperään ja myrkkujen päästöstä luontoon.

Palaute ja kommentit kyselystä

Palautteena asukaskyselystä kerrottiin, että pidettiin erittäin hyvänä, että kysely järjestettiin ja toivottiin, että hajuhaikat saataisiin loppumaan lopullisesti. Osa toivoi toiminnan siirtymistä muualle esim. Seppälänkankaalle. Hajuhaikaa on koettu vuosia ja tähän haluttiin muutosta. Yksi oli sitä mieltä, että viranomaisen on vain katsonut asiaa läpi sormien ja tästä tulisi aloittaa rikosoikeudellinen prosessi. Oltiin myös sitä mieltä, että on hyvä, kun tutkitaan ja olisi mielenkiintoista saada kyselyn tulokset tiedoksi. Osa ei ollut kokenut haittaa ja piti toimintaa asianmukaisena ja laitosta ja sen aluetta siistinä. Osa mietitytti, onko kysely saavuttanut mm. ikäihmiset, kun käytössä oli QR-koodi.

Kartta vastanneiden piirtämistä hajuhaitta-alueista

Kyselyssä oli mukana karttapohja, johon halutessaan sai piirtää kokemansa hajuhaitta-alueen. Sama mahdollisuus oli myös melun ja muun häiriön osalta. Melusta tai muusta häiriöstä ei aluerajauksia ollut piirretty, mutta aika harva niitä oli lopulta kokenutkaan. Kartassa väri on sitä vaaleanpunaisempi, mitä enemmän siihen kohtaan on aluerajauksia piirretty. Näytti siltä, että eniten hajuhaittoja on rajattu laitoksen itsensä kohdalle ja lähimmille asuinalueille etelään ja länteen. Kaukaisemmilla alueilla haittoja oli koettu vähemmän. Myöskään pohjoisen puolella oleva läheinen asuinalue ei ole haittoja kovin paljon ainakaan ilmoittanut.

Koosteen laati,

Ylitarkastaja Mia Rahinanti, Keski-Suomen ELY-keskus